

בס"ד. ש"פ אחרי־קדושים, י"ג אייר, ה'תשכ"ח

(הנחה בלתי מוגה)

וכי תבאו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל וערלתם וערלתו וגו' שלש שנים יהי' לכם ערלים לא יאכל, ובשנה הרביעית יהי' כל פריו קדש הלולים להוי', ובשנה החמישית תאכלו את פריו להוסיף לכם תבואתו אני הוי' אלקיכם¹. והנה, משמעות הכתוב הוא שהכניסה לארץ (וכי תבאו אל הארץ) היא בכדי שיהי' ענין הנטיעה (ונטעתם) דעץ מאכל דוקא, ולפי זה אינו מובן המשך הכתוב שלש שנים יהי' לכם ערלים לא יאכל, שבג' שנים הראשונות אסורים הפירות באכילה, ואפילו בשנה הרביעית אינו יכול לאוכלם במקומו, אלא יהי' כל פריו קדש הלולים גו', שצריך להעלותם לירושלים, ורק בשנה החמישית תאכלו את פריו. גם צריך להבין מ"ש ובשנה החמישית גו', דלכאורה, כיון שההיתר לאכול את פריו הוא לא רק בשנה החמישית אלא גם לאחריו, הול"ל ומשנה החמישית והלאה תאכלו את פריו, ע"ד מ"ש² ומיום השמיני והלאה גו', וכיו"ב. עוד צריך להבין מ"ש להוסיף לכם תבואתו, שהכוונה בזה היא להוספה שבאין ערוך, והיינו, שאין זה כמו שכר כל המצוות שהוא בערך המצוה [וכידוע שיש ב' דעות בדברי הראשונים³ בענין שכר מצוה, אם הוא בדרך סיבה ומסובב או שהו"ע סגולי, ועכ"פ לפי ב' הדעות הרי השכר הוא בערך המצוה], אלא זהו ענין של הוספה שבאין ערוך, וצריך להבין מה נשתנה ענין מצות ערלה ששכרה הוא באין ערוך, שלכן צריך הכתוב לפרש להוסיף לכם תבואתו, והיינו, שבכל המצוות הרי זה דבר הפשוט שמקבלים שכר על המצוה, וכאן צריך לפרש זאת, מאחר שהוא שכר שבאין ערוך. וגם צריך להבין מה שמסיים אני הוי' אלקיכם, שלא מצינו זה בכל המצוות.

(ב) **ויובן** ע"פ ביאור אדמו"ר הצ"צ⁴ בדרוש על פסוק זה, שמביא את דברי הבחיי שמפרש כמה פירושים בפסוק זה, ואח"כ⁵ מביא מ"ש הבחיי: וע"ד הקבלה מצות ערלה שהרחיקה התורה הנטיעה שלש

(1) פרשתנו (קדושים) יט, כג-כה. מהורש"ב ח"א ע' שצה. ועוד.

(2) אמור כב, כז. (4) אוה"ת פרשתנו (קדושים) ע' קמד

(3) הובאו בשל"ה בית אחרון (יב, א-ב). ואילך.

(5) ס"ע קמו ואילך. טו, א-ב). וראה אגרות-קודש אדמו"ר

שנים כנגד השלש העליונות הראשונות שאין לנו בהם השגה, וכנגדם ג"כ תהו ובהו וחושך⁶. ומבאר הצ"צ: נראה מדבריו שהם ג"ר כתר חכמה בינה. ולאח"ז מביא המשך דברי הבח"י: והשנה הרביעית ג"כ כנגדה, ורוח אלקים מרחפת על פני המים⁷, כי אינו הסתר גמור ולא השגה גמורה, כן השנה הרביעית אינו היתר גמור, כי מותר הוא בפדיון⁸, ואסור הוא בלא פדיון. ומבאר הצ"צ: לכאורה צ"ל שהוא הדעת, כי הרוח קו האמצעי, ומרחפת ע"פ המים שהוא חסד כו'.

והענין בזה, דכיון ששלש שנים הם כנגד ג"ר כח"ב שאין לנו בהם השגה, לכן אסורים הפירות באכילה. אבל שנה הרביעית היא בחי' הדעת, שיש לה כבר שייכות גם למדות, שהיא מפתחא דכליל שית⁹, והיינו, דאף שבחי' הדעת היא ממוצע בין כתר לחו"ב¹⁰ (בין למעלה מאצילות לאצילות), מ"מ, להיותה בקו האמצעי, בחי' האמת שאין בה שינויים, שהוא למטה כמו שהוא למעלה, הרי מובן שגם כמו שהיא למעלה בין כתר לחו"ב יש לה שייכות גם למטה, ולכן נעשית ממוצע בין שכל למדות. ולכן הנה בשנה הרביעית יהי' כל פריו קדש הלולים לה', שצריך לפדיון, אבל מותר באכילה.

ג) וממשיך הצ"צ: אך שייכות בחי' אלו לשלשה שני ערלה כו'. והיינו, דלכאורה אינו מובן, מהי השייכות של ג"ר כח"ב לשלשה שני ערלה שהם כנגד ג' קליפות הטמאות, כמבואר בלקו"ת¹¹ בשם הזהר¹². ומבאר הצ"צ: י"ל עדמ"ש בשם אוה"ח¹³ בענין ארי' ושור, שהרי הארי' בשרשו גבוה יותר מהשור, כי פני ארי' אל הימין כו'¹⁴, ומדוע למטה נהפוך הוא, שהשור בהמה טהורה והארי' חי' טמאה, אלא דהיא הנותנת, שמחמת שהוא גבוה יותר, על כן בשבירת הכלים כשנפל למטה, נשפל למטה יותר כו' [וכידוע שכל הגבוה גבוה ביותר נופל למטה מטה ביותר¹⁵, ולכן¹⁶ הארי' ששרשו גבוה יותר, בנפילתו למטה נעשה חי' טמאה, משא"כ

(12) ח"ב רמד, ב. וראה פרדס שער כד בסופו — הובא בלקו"ת שם.
(13) אחרי יז, יד.
(14) יחזקאל א, י.
(15) ראה לקו"ת אמור לד, ג. שערי אורה שער הפורים נח, א ואילך. סה, א ואילך.
(16) ראה תו"א מג"א צג, ג. לקו"ת שה"ש ט, ד.

(6) בראשית א, ב.
(7) שם, ג.
(8) תו"כ ופרש"י עה"פ. רמב"ם הלי' מעשר שני פ"ט ה"ב.
(9) ראה זח"ב קעז, ב. לקו"ת ואתחנן ו, ד. ובכ"מ.
(10) ראה תו"א תולדות יט, א. סה"מ תר"ס ע' נא. ד"ה ומשה חי' רועה תרצ"ד.
(11) פרשתנו (קדושים) כט, ג.

השור, אף שגם שרשו מפני שור שבמרכבה, מ"מ, להיותו למטה מפני אר"י, לכן גם לאחר השבירה אינו נפרד מן הקדושה, אלא הוא בהמה טהורה]. ולכן מה שנפלו קצת מבחי' ג"ר כח"ב למטה, נפלו למטה יותר, היינו בגקה"ט, וזהו"ע פירות ערלה שהם מגקה"ט [ולמעשה שהדוגמא שהובא בתניא¹⁷ על מאכלות אסורות שהם מגקה"ט לגמרי היא מערלה דוקא]. ומסיים: וזהו"ע ג' שני ערלה כו' שהן תהו ובהו וחושך, ושרשן ממה שנפל בשבה"כ מתהו ובהו וחושך העליון כו'

(ד) **אך** צריך להבין, הרי גם את העולם נתן בלבם¹⁸, שכל עניני העולם הם בשביל עבודת האדם, שיברר אותם כו', ולכאורה, איך נעשה הברור בג' שני ערלה מאחר שהם מגקה"ט שאין להם עלי'. אך הענין הוא, שהברור דגקה"ט הוא באופן של דחי'. וזהו כללות החילוק בין הברור שע"י רמ"ח מ"ע להברור שע"י שס"ה מל"ת, שהברור שע"י רמ"ח מ"ע הוא בדרך קירוב, ואילו הברור שע"י שס"ה ל"ת הוא בדרך דחי'. והיינו, שהברור דגקה"ט נעשה עי"ז שדוחה אותם, ובפרט כאשר מצטער מזה כו' (כמבואר בהמשך תרס"ו¹⁹ שע"י הצער מגיעים למעלה יותר מאשר ע"י התענוג), כמבואר בהדרושים המבארים החילוק שבין עבודת הברורים לעבודת הנסיונות²⁰ (ועד"ז הסתלקות צדיקים שע"י נעשה ברור גקה"ט²¹).

(ה) **וְעֵי"ז** הנה בשנה החמישית גו' להוסיף לכם גו', והיינו, שלאחרי הברור דג' שני ערלה ע"י הדחי' כו', אזי מגיעים להשורש שלהם בקדושה בבחי' ג"ר כח"ב. וזהו ובשנה החמישית גו' להוסיף לכם גו', שהו"ע תוספת אור הנמשך מקוצו של יו"ד דשם הוי', והוא בחי' הכתר, ומשם דוקא נמשך תוספת האור להוסיף לכם כו'²². ועפ"ז מובן ששכר זה הוא למעלה מהשכר דכל שאר המצוות. דהנה ידוע מ"ש בזהר²³ שהמצוות תלויות בשם הוי' כענבי דתליא באתכלא (כענבים התלויים באשכול), יש מצוות התלויות באות י' דשם הוי', יש התלויות באות ה' ראשונה, ויש התלויות באות ו' או באות ה' אחרונה. ולכן, ע"י

(17) ספ"ו. רפ"ז (בהגהה).

(18) קהלת ג, יא. וראה לקו"ת במדבר ה,

(19) ע' קו ואילך.

(20) ראה סהמ"צ להצ"צ קפו, א ואילך.

(21) ראה תיקוני זהר בהקדמה (ב, א). שם

תיקון מא (פא, ב). וראה גם לקו"ת פקודי ג,

ב ואילך.

קיום המצוות ממשיכים גילוי אור מבחי' ד' אותיות דשם הוי'. וזהו ששכר המצוות (הן אם הוא בדרך סיבה ומסובב, או אפילו באופן סגולי) הו"ע שבערך, כיון שההמשכה היא רק מד' אותיות שם הוי', שהם כנגד עשר ספירות²⁴, י' חכמה, ה' ראשונה בינה, ו' מדות וה' אחרונה מלכות, וכנגד ד' העולמות²⁵. אבל ע"י מצות ערלה נמשכת בחי' החמישית, קוצו של יו"ד, שלמעלה מד' אותיות שם הוי' (כמבואר באגה"ת²⁶), שזהו"ע של הוספה שבאין ערוך, מבחי' ג"ר שלמעלה מהשתלשלות העולמות. וזהו שמסיים אני הוי' אלקיכם, דמאחר שזהו"ע שלמעלה מהשתלשלות, לכן צריך הבטחה מיוחדת שיומשך בהשתלשלות.

וכל זה נעשה ע"י הבירור שבדרך דחי', שדוקא עי"ז נמשכים אורות שלמעלה מהשתלשלות. אך בכדי שתהי' ההמשכה למטה יש צורך בהקדמת העבודה דתיקון דוקא, והיינו, שקוצו של יו"ד, בחי' הכתר, ספירות דתוהו, נמשך ומתגלה ע"י העבודה דתיקון, והו"ע ד' האותיות דשם הוי', ועד לה' אחרונה, בחי' השטח בהתפשטות הכי גדולה, שזהו ענינה של השנה הרביעית, ועי"ז מגיעים לשנה החמישית, בחי' קוצו של יו"ד. וזהו גם כללות ענין ירידת הנשמה בגוף, שיש בזה ד' מדריגות, וכפי שאומרים²⁷ נשמה שנתת בי טהורה היא אתה בראתה אתה יצרתה אתה נפחתה בי, וירידה זו היא צורך עלי', שע"י מגיעים לתכלית העלי', למעלה גם מבחי' טהורה היא, שזוהי המדריגה החמישית שלמעלה מד' המדריגות, ועלי' זו נעשית ע"י הירידה בגוף דוקא, שזהו מצד מעלת שורש הגוף, ע"ד מעלת שורש הכלים, כמשנת"ל בארוכה במאמרים שלפנ"ז²⁸.

(ו) **וזהו** כי תבאו אל הארץ גו', שהתחלה בזה בעבודת כל אחד מישראל היא בירידת הנשמה בגוף, ובכללות ישראל הו"ע הכניסה לארץ כפשוטה (לאחרי ההכנה במשך זמן היותם במדבר), שאז היתה תחלת עבודתם בעניני העולם, החורש והזורע כו'²⁹, ועד ונטעתם כל עץ מאכל, שנמשך בפנימיות להיות דם ובשר כבשרו, שע"י נעשה בירור העולם לעשותו דירה לו ית'. ואף שזהו ענין של ירידה, וכידוע שזו היתה

(27) נוסח "אלקי נשמה" בברכת השחר.
 (28) בד"ה כימי צאתך דאחרון של פסח פ"ט ובד"ה ויאמר לו יהונתן פ"ח ואילך (לעיל ע' 171 ואילך; ע' 181 ואילך).
 (29) לשון המשנה — שבת עג, א.

(24) עץ חיים שער ג (שער סדר אצי' למהרח"ו) פ"א. שער מב (שער דרושי אבי"ע) פ"א"ב. שערי קדושה להרח"ו ח"ג שער א.
 (25) עץ חיים שער מב שם. שער מז (שער סדר אבי"ע) פ"ב. שערי קדושה שם.
 (26) פ"ד (צד, ב).

טענת המרגלים שלא רצו ליכנס לארץ מאחר שלא רצו לרדת ממדריגתם ולעסוק בבירור עניני העולם³⁰, הרי האמת היא שירידה זו היא צורך עלי', וכמ"ש³¹ טובה הארץ מאד מאד, ב"פ מאד³², כי, דוקא הכניסה לארץ להתעסק בבירור עניני העולם היא תכלית העבודה, ועי"ז נעשית אמיתית העלי' לנשמה, שמגעת למדריגה החמישית, כנ"ל.

(ז) וזהו גם כללות העבודה דספירת העומר, שענינה הוא בירור נפש הבהמית, שלכן בא העומר משעורים דוקא, מאכל בהמה³³, ועז"נ³⁴ משכני אחרין נרוצה, והיינו, שבתחילה נאמר משכני, לשון יחיד, דקאי על המשיכה מלמעלה לנה"א, ועי"ז מבררת נה"א את נה"ב, שזהו אחרין נרוצה, לשון רבים, היינו שגם נה"ב מתהפכת לאלקות, ועי"ז ניתוסף עילוי גדול יותר בנפש האלקית, שזהו שבחג השבועות מקריבים שתי הלחם שבאים מחיטים³⁵, מאכל אדם, אתם קרויין אדם³⁶. ועי"ז הביאני המלך חדריו, שנמצא עם המלך לבדו (ער מיטן מלך אליין), דקאי על מתן תורה, וכיון שמ"ת לא יהי עוד הפעם³⁷, הרי בזה נכלל גם גילוי תורתו של משיח שיהי' בגאולה העתידה. וכל זה נעשה ע"י בירור נה"ב דוקא, ע"ד כי תבואו אל הארץ דוקא, ועי"ז הביאני המלך חדריו, שנעשה הגילוי דמ"ת, כולל גם גילוי רזין דרזין, ובאופן שנעשית קבלת התורה בשמחה ובפנימיות³⁸.

-
- (30) ראה לקו"ת ר"פ שלח (לו, ג ואילך. לז, ב ואילך). ובכ"מ.
 (31) שלח יד, ז.
 (32) ראה לקו"ת שלח שם (לז, א-ב).
 (33) סוטה יד, סע"א במשנה. פסחים ג, סע"ב. וראה לקו"ת אמור לה, ד. לו, ד ואילך. מאמרים שבהערה הבאה.
 (34) שה"ש א, ד. ד"ה משכני במאמרי אדה"ז כתובים ח"ב ע' כט; אוה"ת שה"ש ח"א ע' עה ואילך; סה"מ תרנ"ה ע' קעב ואילך.
-
- (35) אמור כג, יז. משנה מנחות נב, ב. וראה תו"א ויקהל קטז, ב. לקו"ת במדבר י, ד. טז, ד. סהמ"צ להצ"צ כז, ב. וראה אג"ק חיי"ג ע' ה.
 (36) יבמות סא, א.
 (37) ראה סה"מ תרמ"ז ע' פז. עטר"ת ס"ע רצא. תש"ט ע' 57 (השני). ועוד.
 (38) לשון ברכת רבותינו נשיאינו בקשר לחג השבועות — נתבאר בלקו"ש ח"ד ע' 1307. ח"ח ע' 272. חיי"ג ע' 158. ועוד.